

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ

ΜΠΙΘΙΚΩΤΗΣ

— Γιατί είσαι στη φυλακή, Μπιθικότση ;
 — Χί! χί! χί! Δέν ξέρω...
 — Πώς δέν ξέρεις ;
 — Νά, δέν ξέρω!... 'Ο αδερφός μου σκότωσε κά-
 ποιο χωριαν' ; και με φυλακίσανε και μένα...
 — Μά πώς έγινε αυτό ;
 — Χί! χί! χί! Νά πού έγινε! Κ' έχω δυό χρόνια
 στη φυλακή και θά καθήσω άλλα πεντέμιση ακόμα
 χρόνια! Χί! χί! χί!...
 — Μά καλά! Σέ πιάσανε, σέ δικάσανε... Δέν απο-
 λογήθηκες; Δέν τούς ειπες πώς δέν τόν έκανες έσο
 τόν φόνο;
 — Χί! χί! χί! Δέν ήξερα τή γλώσσα τότες!... Και
 σ' έτι με ρωτούσανε, έλεγα νά! Στο χωριό μας μι-
 λούμε άρβανίτικα... Πού νά καταλαβαίνω έγώ τί μου
 λένε!...

Και με τὰ χί! χί! χί! του ό Μπιθικότση και με
 τὰ λίγα ρωμαίικα πού ξέρει και με τόν λίγο, ακόμα,
 μυαλό πούχει, μου διηγήθηκε τήν ιστορία του — μιá
 σύντομη μὰ τραγικότατη ιστορία, πώς τόν άρπαξαν,
 παιδι είκοσι χρόνων, από τήν κοινωνία και τόν έκλει-
 σαν στίς φυλακές για έγκλημα, πού ούτε καν διανοή-
 θηκε νά κάνει. Έίτανε στο χωριό του, σ' ένα μαγαζί,
 και γλεντούσε μ' άλλους συνομιλικούς χωριανούς του,
 κ' εκεί άκουσε πώς ό μεγαλύτερος αδερφός του σ' ένα
 άλλο μαγαζί, ένα τέταρτο μακριά από κεί πού θρι-
 σκότανε, σκότωσε κάποιον, κ' έτρεξε κ' αυτός νά
 ιδεί και τόν πιάσανε οι χωροφύλακες και τότε δέσανε
 και τονέ δίκασε τόν δικαστήριο σ' έφτάμιση χρόνια —
 και πάει λήοντας κ' αυτός σαν τούς άλλους.

— Έτσι λοιπ'ν, Μπιθικότση, δέν ξέρεις γιατί
 φυλακίστηκες...

— Έσύ γιατί φυλακίστηκες ;
 — Μήπως ξέρω κ' έγώ ;
 — Χί! χί! χί! Κάποιος άλλος θάκανε φόνο και
 σέ πιάσανε...

— Έτσι φαίνεται!...
 'Ο Μπιθικότση, ό καθαριστής μας, φάνηκε πώς
 ικανοποιήθηκε, αφού βρέθηκε κ' ένας άλλος νά τού
 μοιάζει...

ΦΩΛΙΕΣ

'Ο 'Αθηναίος γηγενής, ό γκάγκαρης, ό σπουργί-
 της, ό χοντροκέφαλος, μέρες τώρα αγωνίζεται νά κα-
 ταστρέψει μιá χελιδονία φωλιά πούν' εκεί ψηλά
 χτισμένη, κάτω από τὰ κεραμίδια τής σκεπής.

'Αγωνίζεται νά τήν καταστρέψει ό αλήτης, νά με-
 γαλώσει δηλ. με τιμητήματα τή μικρούτσικη τρυπί-
 τσα, πού τής χρησιμεύει για είσοδο, για νά χωράει
 έτσι τόν χοντροκέφαλό του και νά μαινοβγαίνει λεύ-
 τερα...

Κι' ό,τι αυτός χαλάει με τιμητήματα θίαια, έρχονται
 τὰ χελιδόνια, κρατώντας λάσπη στα νυάκια τους,
 και τόν ξαναχτίζουν. Και γίνεται ένας άγώνας άγρι-
 ος εκεί, γύρω στη μικρή φωλίτσα, ένας άγώνας άν-
 θρώπινος, καταστροφής και άναδημιουργίας μαζί,
 και μαλώνουν και κυνηγιούνται και άλληλοτσιμπιού-
 νται, και τόν παρακολουθούμε κ' εμείς αυτόν τόν ά-
 γώνα άπ' τήν αυλή τής φυλακής με περιέργεια και

μ' ενδιαφέρο, και καρτερούμε νά δούμε ποιός στο τέ-
 λος θά νικήσει και θά έγκατασταθεί στη φωλιά, — ό
 σπουργίτης ή τὰ χελιδόνια ;

Και ξέρουμε ακόμα τι λένε με τίς ντριλλίες τους τὰ
 χελιδόνια και τι τούς άποκρίνεται με τόν τσιρ-τσιρ του
 ό σπουργίτης.

— Τσίου-τσίου! ή φωλιά είναι δική μας, εμείς τή
 χτίσαμε, από τήν περασμένη άνοιξη μάλιστα, κ' έκα-
 θίσουμε όλο τόν καλοκαίρι μέσα κ' έκάναμε τ' αυγά μας
 κ' έβγάλαμε τὰ πουλάκια μας!... Τσίου-τσίου! Κατ'
 τώρα ξαναγυρίσαμε πάλι από τόν μακρινό μας τόν τα-
 ξίδι, και πιάσαμε και διορθώσαμε ό,τι σ'όν τόν χειμώνα
 χάλασε και μικρώναμε τήν πορτίτσα, πού έσο τή με-
 γάλωσες, και τώρα νά! και πάλι τήν ξαναχαλνάς και
 θέλεις νά μās θγάλεις από τόν σπίτι μας, αλήθιε !

— Τσίρ! τσίρ! τσίρ! Έσείς τήν χτίσατε τή φωλιά,
 ιά τόν ξεχνάτε πώς ήρθατε και τή χτίσατε στην πα-
 τριδα μου, κάτω από τόν δικό μου τόν ουρανό και στόν
 άέρα τόν δικό μου!... Σās ήφισα, σά φιλόξενο πουλί
 πού είμαι, νά καθίσετε σ' αυτή όλο τόν καλοκαίρι. Μά
 σαν ήρθε ό χειμώνας και γυρίσατε στη θερμή σας
 τήν πατρίδα, έκαμα τή φωλιά δική μου γιατί είχα
 κάθε δικαίωμα. Έγώ, βλέπετε, δέν τόν κουνάω από
 δώ, χειμώνα καλοκαίρι, με ζέστη και με χιονιάδες,
 στην πατρίδα μου μένω και δέν τήν άρνιέμαι ποτές.
 Ένώ έσείς, αλήτες, εχοχόσατε έδώ μόνο για τὰ κα-
 λά της, κ' έμα άγριέψει λίγο ό καιρός, όπου φύγει-
 φύνει, άπάτριδες...

Και τσίου! τσίου! και τσίρ! τσίρ! λογοφέρνουν
 και μαλώνουν τὰ σπουργίτια με τὰ χελιδόνια — λο-
 γοφέρνουν και μαλώνουν για τήν ιδιοκτησία σαν άν-
 θρώποι, γιατί, βλέπετε, ούτε σ'τα πουλιά ακόμα δέν
 ήρθε ό σοσιαλισμός, πού θάν τὰ κανονίσει κ' αυτὰ
 και θάν τὰ κάνει νάγαπιούνται και νά μονιάζουνε...

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΟΡΕΩΝ

Έγώ, ό Γ. Καραθανάσης, ό βασιλεύς τών όρέων,
 διατάζω όλους τούς κατοίκους τής 'Αράχωδας ν' ά-
 φοπλισθούν. 'Οποιοσ συλληφθεί με όπλα, θά τιμωρη-
 θεί παραδειγματικώς. Κι' όποιο χέρι ξεκολλήσει αυ-
 τή μου τήν προκήρυξη, θά κοπεί!...

— Και τί έγινε, ρέ Γιώργο ;

— Τί θές νάγινε; Κανένas 'Αραχωίτης δέν έ-
 βγαине πιά από τήν 'Αράχωδα άρματωμένος...

'Ο γιατρός, καθισμένος μπρός στο τραπέζι και κ'
 έγώ καθισμένος στο κρεβάτι, ακούγαμε τόν λήσταρ-
 χο Καραθανάση, πού όλόρθος, μπροστά στο τραπέζι,
 μās μιλούσε για τήν πληγή τού Ισδιού του και για
 τὰ ληστρικά του κατορθώματα.

Έικοσιδυό χρονών. Παιδι ακόμα. Κοντό και γιο-
 μάτο. Με λίγο μουστακάκι. Φυσιονομία συνειδησιμέ-
 νη, κοινή. Τίποτε ξεχωριστό. Δόντια γερά, λεία, έ-
 χει. Σηκώνει και τέσσερες καρέκλες με τὰ δόντια
 του. Έχει κ' ένα χαμογέλιο χαρακτηριστικό. Δέν ξέ-
 ρω πώς και γιατί, μά τόν χαμογέλιο του, και μονάχ'
 αυτό, μ' έπεισε πώς τόν παιδι αυτό, πού τρομοκρατού-
 σε δυό χρόνια τέσσερες όλάκερες επαρχίες, έχει θέ-
 ληση, έχει παλληκαριά, έχει και καλωσύνη ακόμα. Μās
 μιλούσε άπλά, σιγανά, άνεπιτήδευτα, με χαμογέλιο
 πάντα.

— Σου τή διαβάσανε τήν προκήρυξή σου στην

Ἄνακριση, ρε Γιῶργο; τὸν ἐρώτησε ὁ γιατρός.

— Μοῦ τὴ διαβάσανε καὶ γελοῦσανε καὶ γελοῦσα κι' ἐγώ. Καὶ με' ρώτησε ὁ Ἄνακριτής: «Βασίλειο δικό σου ἔκανες, Καραθανάση;» Καὶ τοῦ ἀποκρίθηκα: «Ναί! Ἐκἄνα τὸ Βασίλειο τῆς Ἀράχωβας!» Καὶ γελοῦσε ὁ Ἄνακριτής καὶ γελοῦσα κι' ἐγώ!..

— Βασιλεὺς τῶν ὀρέων λοιπόν!..

— Ναί! Βασιλιάς τῆς Γκιώνας καὶ τῆς Λιάκουρας..

— Καὶ τώρα;

— Τώρα, ἔκπτωτος κι' ἐγώ, ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι βασιλιάδες.

ΤΟ ΚΡΗΤΙΚΟΠΟΥΛΟ

Ἡ ἀγνή Κρητικιά ψυχὴ, ἡ θυνίσια, με' στολὴ ἀξιοματικῆς χωροφυλακῆς. Ἀγνή καὶ ἀδολή καὶ ντροπαλὴ καὶ ἥρωικὰ ψυχὴ.

Με' τὰ μαῦρα τὰ μαλλιά του, τὰ χωρισμένα στὴ μέση, με' τὰ σμιχτά του φρύδια, τὰ κατὰμαυρα, καὶ με' τὸ καστανό του μουστάκι, με' τὸ λιγερό του τὸ ἀνάστημα, — σοῦ μιλάει ἥσυχα καὶ ἀπαλὰ με' τὴν Κρητικιά του προφορὰ, καὶ θαρρεῖς πὼς σοῦ μιλάει κορίτσι, σὲ νητάζει κατὰματα καὶ ἡ ματιά του θαρρεῖς πὼς σοῦ τραγουδεῖ Κρητικὲς μαντινάδες καὶ σοῦ δηγέται τὰ ἥρωικὰ του κατορθώματα, σωρὸ, χαμηλοβλέποντας καὶ κοκκινίζοντας, σὰ νὰ ντρέπεται καὶ νὰ στεναχωριέται γιὰ ὅ,τι τὸν ἀναγκάζεις νὰ σοῦ δηγηθεῖ.

Κι' ὅμως σ' ἓνα τόσο ἡμερο καὶ ντροπαλὸ καὶ συμπληθικὸ ἐξωτερικὸ, κρύφτεται ἓνας χαρακτήρας γοιαντένιος καὶ μιὰ ἡσυχὴ ἀτρόμητη, σὰν ἀπάτητες Κρητικὲς μαδάρες καὶ τὰ δυό.

Ἐρχονται στιγμὲς — καὶ τίς χαίρομαι πολὺ σὺν αὐτὲς τίς στιγμὲς — πού μ' ἓνα λόγο του, μ' ἓνα κίνημά του, μ' ἓνα χαμηλόφωνο τραγουδάκι του, μοῦ ζωντανεύει καὶ μοῦ φέρνει μπρὸς στὰ μάτια μου, εἴσα στὸ στενόχωρο δωμάτιο τῆς φυλακῆς. Ἐνα κομμάτι τῆς Κρήτης, τὸ πὺ ἀνὰ καὶ τὸ πὺ ἥρωικὸ, — κι' ἔρχονται πάλι στιγμὲς ἄλλες, πού μνησόμενος με' τὰ χέρια του τὸ παίξιμο τῆς Κρητικῆς λύρας καὶ σιγοτραγουδώντας με' τὸ σκοπὸ τοῦ Πεντοζάλη, τοὺς στίχους τοῦ «Ἐρωτόκριτου»:

Τάμαδες Ἀρεθούσα μου
τὰ χλιβερὰ μαντάτα;
Ὁ κύρις σου μ' ἐξόρισε
στῆς ξενιθειᾶς τῆ στρατά..

Ἐρχονται στιγμὲς, πού σιγοτραγουδώντας αὐτοὺς τοὺς στίχους, δίνει τέτοιο παραπονιαρικό τόνο στὸν τελευταῖο, — πού τὸν ἀκοῦς σὰ διαμαρτυρία, σὰ νὰ σπῆ λέει πὼς ἡ στρατά τῆς φυλακῆς, εἶναι στρατά μαύρης ἐξορίας γι' αὐτὸ τὸ τίμιο καὶ ἥρωικὸ Κρητικὸπουλο, πού κάθε πρωὶ μᾶς ξυπνάει με' τὸ τραγοῦδι του καὶ με' τὸ καλημέρισμά του:

— Ἴντα κάνεις, σύντεκνε;

ΑΕΡΓΟΣ

Τὰ φημεσήμερο χτές κατέβηκα κάτω στὸ γραφεῖο. Ἦθελα νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν κ. ἀρχιφύλακα μιὰ χάρη, μιὰ μικρὴ χάρη, νὰ μοῦ ἀνεβάσουνε στὸ δωμάτιό μου ἓνα σκαμνί. Ὁ κ. ἀρχιφύλακας ἔπρεπε νὰ ρωτήσει

τὸν κ. Διευθυντὴ, ἴσως καὶ τὸν κ. Ὑπουργὸ τῆς Δικαιοσύνης, πιθανὸν καὶ τὸν Οὐίλσονα, καὶ γιὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ περιμείνω λίγο στὸ γραφεῖο, ὅσο νὰ γίνουν ὅλες αὐτὲς οἱ διατύπώσεις καὶ ν' ἀκούσω τὸ ὄχι, πού συχνότατα τ' ἀκούει κανεὶς ἐδῶ μέσα.

Ὅσο νὰ γίνουν λοιπὸν ὅλ' αὐτὰ, περιμένα μέσα στὸ γραφεῖο καί, γιὰ νὰ σκοτώσω τὴν ὥρα, ἀρχισα νὰ διαβάζω ἓνα μεγάλο πίνακα, κρεμασμένο στὸν τοῖχο, με' τὰ ὀνόματα τῶν καταδίκων καὶ με' τὰ ἐπαγγέλματα πού κάνουν, ὄχι ἔξω στὴν κοινωνία, μὰ ἐδῶ μέσα στὴ φυλακὴ.

Διάβασα λοιπὸν ποιοὶ καὶ πόσοι εἶναι μαραγκοὶ, ποιοὶ παπουτσήδες, ποιοὶ φαναρτζήδες, ποιοὶ μαρματέρηδες κτλ. Τὸ δικό μου τὸνομα πουθενά. Ἄ, νά, ὑπάρχει καὶ ἡ τελευταία στήλη, ἡ κάπως περιφρονημένη, με... τὸν τίτλο «ΑΕΡΓΟΙ». Καὶ στὴ στήλη αὐτὴ σιγουράρει, φαρδύ-πλατό, καὶ τ' ὄνομά μου.

Ἐνοιωσα κάποια ντροπὴ — δὲ σὰς τὸ κρύβω. Αὐτὸ τὸ «ἀεργοὶ» χτύπησε σὰ βροσιὰ στὴν ψυχὴ μου. Δὲν ξέρω ἔξω, στὴν κοινωνία, ποιά θέση ἔχω, κι' ἂν ἡ δουλειά μου, λίγο ἢ πολὺ, λογαριάζεται. Ἐδῶ ὅμως, στὴ φυλακὴ, εἶμαι ἄεργος, τεμπελχανᾶς, ἄχθος ἰδιοῦρης.

Καὶ μετάνιωσα δεινὰ πού δὲν ἐπῆγα στὸν κ. Διευθυντὴ, ἀπ' τὴν πρώτη στιγμὴ πού με' φέρανε ἐδῶ μέσα, νὰ τὸν παρακαλέσω νὰ με' δάξει καὶ μένα νὰ μάθω καμμιά τέχνη γιὰ νὰ πάψω νάμαι ἄεργος — ἀφοῦ τὸ νὰ ὄνειροπολεῖς καὶ νὰ σκέφτεσαι καὶ νὰ γράφεις ὅλη μέρα, θεωρεῖται, κι' ἴσως ὄχι ἄδικα, ἐδῶ μέσῃ ἀργία.

Ο ΜΗΤΡΟΥΣ

Ὁ κακότυχος ὁ Μήτρος εἶχε μελάδες καὶ με' τὸ «Νουμά». Ἡ ἀξιοσέβαστη Λογοκρισία μᾶς τὸν ἀφαίρεσε ἀπὸ τὸ περασμένο φύλλο γιὰ τὸν ἄχαρκτηρισμό, φαίνεται, ἐπικινδύνου στὴ δημοσίᾳ τᾶς. Τὴν ἄλλή μέρα ὅμως τὸ πρωὶ, ἡ ἴδια ἀξιοσέβαστη Λογοκρισία ἀνοθεώσεως τὴν ἀπόφασή της καὶ τοῦ χάρισε τὴ ζωὴ. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὰ μισὰ φύλλα τοῦ περασμένου «Νουμά» τυπωθῆκανε με' Μήτρον καὶ τὰ μισὰ χωρὶς αὐτόν, τὸν ξανατυπώνουν σήμερα γιὰ νὰ μὴ χαθεῖ ἓνα τέτοιο κελεπούσι.

Χτές μᾶς φέρανε ἓναν καινούριο καθαριστὴ ἐπάνω, τὸ Μήτρον. Καινούριο πάλι φροῦτο κι αὐτός. Τριανταπεντάρης περίπου, Παριανός, με' τέσσερα παιδιά καὶ μ' ἓνα μουστάκι, πού ἄλλοτε τὸ στρίβει ἀρειμάνια κι ἄλλοτε τὰφίνει νὰ πέφτει κάτω, σὰ μουστάκι Κινέζου.

— Γιατ' εἶσαι, Μήτρον, δῶ μέσα;

— Γιὰ φόνο!

— Ποιόνε σκότωσες;

— Ἐξέρω κι' ἐγώ!;

— Τί λές, ρε Μήτρον; Δὲν ξέρεις!..

— Μὰ δὲ σκότωσα. Ἄλλος τὸνέ σκότωσε καὶ πιάσανε μένα.

— Ἄμ, πῶς, ρε Μήτρον;

— Νά, με' πιάσανε!.. Εἴχαμε λογοφῆρει δυὸ μέρες πρὶν τὸ φόνο, γιὰ κομματικὰ με' τὸ σκοτωμένο, κι ἀφοῦ δὲ βρήκανε τὸ φονιά, πιάσανε μένα, με' πῆγανε στὴ Χιὸ καὶ με' δικάσανε δεκαοχτῶ χρόνια...

— Καὶ τὸν ξέρεις τὸ φωνιά ;
 — Πῶς δὲν τὸν ξέρω; Εἶχα καὶ γράμματα τοῦ
 πού μοῦ γράφει νὰ μὴ τὸν προδώσω καὶ θὰ μοῦ δώσει
 παράδες, θὰ προστατέψει τὴ φαμελιά μου, μὰ τὰ
 γράμματα αὐτὰ τᾶσκισα διὰν εἶτανε νὰ μεταφερθῶ
 ἐδῶ ἀπ' τὴ φυλακὴ τῆς Αἴγινας...
 — Ἐκανες καὶ στὴν Αἴγινα;...
 — Ναί! Ἐνα-δύο χρόνια κ' ἐκεῖ... Καὶ μιὰ μέρα
 ἔχασα τὶς φυλακὲς...
 — Κοροῦδεύεις, ρε Μήτηρου ;
 — Μωρὲ τὶς ἔχασα ! Ἐνα μεσημέρι μ' ἔβγαλε
 ὁ φύλακας καὶ μὲ πήγε πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὶς φυλα-
 κές, καὶ μοῦ ἀγόρασε ἐλιές, πολλὲς ἐλιές, ἕνα καλάθι
 μεγάλο, γιομάτο, γιὰ τοὺς φυλακισμένους. Καὶ μοῦ
 φόρτωσε τὸ καλάθι στὸν ὄμο καὶ μοῦ εἶπε: «Ἄμε
 μοναχός σου!» Καὶ πήρα τὸ δρόμο, μὰ δὲν μποροῦ-
 σα νὰ βρῶ τὶς φυλακὲς. Στενοχωρέθηκα. Τί θὰ γε-
 νόμουνα; Βρῆκα ἕνα χωροφύλακα στὸ δρόμο... «Ποῦ
 εἶναι οἱ φυλακὲς;» τὸν ρωτῶ. «Τί τὶς θέλεις;» μὲ
 ρωτᾷει κι αὐτός. «Ἐίμαι φυλακισμένος καὶ τὶς ἔχα-
 σα!» Ἄς εἶναι καλά μοῦ τὶς ἔδειξε... κ' ἔτσι ἤσα-
 χασα...

Φυλακὲς Συγγροῦ, Μήρητος τοῦ 1919.

Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟ ΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΒΙΒΛΙΟ

Η ΝΙΟΤΗ ΜΟΥ ΜΑΡΑΙΝΕΤΑΙ...

Ἡ νιότη μου μαραίνεται καὶ σβύνει
 Μ' ἀκούραστη ἔχω πάντα τὴν καρδιά.
 Ἄχ! ποῦσαι ὁ οὐρανός, τὰ ρόδα, οἱ κρίνοι,
 Τ' ἄνθη τῆς γῆς, ἡ φεγγαροβραδιά,

Ζητώντας σε γλυκειά μου ἀγαπημένη
 Συχνὰ λέει ἡ καρδούλα μου ἡ φτωχή :
 Ἄχ! μήπως καὶ δὲν εἶναι γεννημένη,
 Κι' ἔτσι θὰ μ' ἀργοσβύνεται ἡ ψυχὴ.

ΕΡΗΜΟΣ Ο ΝΕΟΣ...

Ἐρημος ὁ νέος, ἡ παιδούλα μόνη,
 Πικρὸς ὁ κόσμος, βάσανα καὶ πόνοι.

Ὁ ἥλιος λάμπει, κελαδεῖ τ' ἀηδόνι,
 Τὴν ὠραία παιδούλα, ὁ νέος ἀνταμώνει.

Ὁὐράνια ἀγάπη, δυὸ ψυχὲς ἐνώνει,
 Ὁ κόσμος γύρωθε, γλυκὸς ἀπλώνει.

ΕΝΑ ΣΟΥ ΓΡΑΜΜΑ...

Ἐνα σου γράμμι' ἄχ ἕνα γραμματάκι,
 Κι' ἡ καρδιά μου μιὰν ἀνοιξη ξανοίγει,
 Μέσα μου τῆς χαρᾶς τὸ θεῖο πουλάκι,
 Γλυκὰ λαλεῖ, τᾶσπρα φτερά του ἀνοίγει.

Γιὰ μιὰ στιγμὴ μονάχα, μιὰ στιγμούλα,
 Ἐάφνου σιωπώντας, τὰ φτερά διπλώνει.
 Δὲν ἔχει πιά τὸ θάρρος, ἀγαπούλα,
 Τόσοι καημοὶ τὸ χτύπησαν καὶ πόνοι.

ΙΩΣΗΦ ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ἀθήνα, 8 τ' Ἀπριλίου 1919

Φίλε «Νουμᾶ»,

Ὁ «Χιονισμένος Χειμώνας» τοῦ Σουηδοῦ συγγρα-
 φέα Γκείνγκερσταμ, πού ἀρχισες τὴ δημοσίευσή του στ'
 φύλλο σου τῆς 30 III, δημοσιεύτηκε κάπου, ὕστερ
 ἀπὸ μιὰ βδομάδα, ὀλάκαιρο, μὲ τὸν τίτλο «Χιονιά».
 Ἐπειδὴ στὴ δευτέρη αὐτὴ μετάφραση ὑπάρχουν τό-
 σα χοντρά μεταφραστικὰ λάθη καὶ τόσες παρανοήσεις,
 ἔτσι, πού σὰ συγκριθῆ με τὴ δικιά μου πού δημοσι-
 εύεις, νὰ γεννιέται ἡ εὐλογία ἀπορία ποιά τέλος πάντων
 μετάφραση εἶναι ἡ πιστὴ, κρίνω σκόπιμο νὰ δώσω
 στὸ δεύτερο αὐτὸ μεταφραστὴ τὶς ἀκόλουθες πληρο-
 φορίες.

Γερμανικὰ ἡ χιονιά λέγεται Schneewetter κ' ὄχι
 Schneewinter (κ' ὁ τίτλος λαθασμένα μεταφρα-
 σμένος). Ἐπίσης πὼς τὸ χιονόπορο γερμανικὰ λέ-
 γεται Herbst κ' ὄχι Sommer (γιατὶ αὐτὸς ὅπου
 βλέπει καλοκαίρι στὸ κείμενο, τὸ μεταφράζει χιονόπο-
 ρο), πὼς ἀγνὴ σημαίνει φτωχὸς κ' ὄχι γέρος, πὼς
 Brennen σημαίνει ἀνάβω, καίω, ψήνω, κ' ὄχι φέγ-
 γω, πὼς Pfahl σημαίνει παλούκι κ' ὄχι κάγκελο,
 πὼς Pelz σημαίνει γούνα, καὶ πὼς ἂν βρῆκε σὲ κα-
 νένα λεξικὸ τὴ λέξη αὐτὴ μεταφρασμένη: δέρμα, ἔ-
 πρεπε νὰ νογήση ἀμέσως: προδιά, πετσί τριχωτὸ μ'
 ἄλλα λόγια, πὼς, πὼς... λυπᾶμαι τὸν πολύτιμο χῶρο
 σου.

Μὰ ὁ μεταφραστὴς ὄχι μόνο γερμανικὰ δὲν ξέρει,
 μὰ κ' ἑλληνικὰ. Τὴ νόημα βγαίνει ἀπὸ τὶς φράσεις :
 «Δὲν ἦταν μακριὰ νὰ τελειώσῃ ἡ δουλειά», «μιὰ ἐπί-
 πονη ἡσυχία», «ἀδικο ἀλλοιῶς θὰ γίνονταν πρὸς τὴ
 γυναῖκα του, νὰ τοῦ θύμωνε τόσον καιρὸ ἀπάνω στὴ
 γῆ», καί, καί, καί;... Ἄφου ὁ μεταφραστὴς δὲν εἶναι
 ἀκόμα σὲ θέση νὰ ξεχωρίσῃ τὸ ἀρσενικὸ γένος ἀπὸ
 τὸ θηλυκὸ στὶς ἀντωνυμίες, βάζοντας συχνὰ «της» ἀν-
 τὶ «του» καὶ καταστρέφοντας ἔτσι ὀλότελα τὸ νόημα
 τοῦ κείμενου. Ἄφου ἔπου συναντᾷ γερμανισμό τὸν
 ἀφίνει ἀμετάφραστο. Ἄφου ἀπὸ τὴ μετάφρασή του
 λείπουν ὀλάκαιρες φράσεις... Λυπᾶμαι τὸ χῶρο σου,
 σοῦ ξαναλέω... Τὸ πρῶτο κομμάτι τῶχει σχεδὸν ἀντι-
 γράφει ἀπὸ τὴ δικιά μου μετάφραση καὶ κεῖ πού δὲ
 θέλει νὰ μ' ἀντιγράψῃ κατὰ λέξη, παραμορφώνει τὸ
 κείμενο. Μιὰ ἢ δυὸ ἀκυριολεξίες μπορεῖ νὰ βρῆ κα-
 νελὲς καὶ στὴ μετάφρασή μου, πού ἔγινε χωρὶς λεξικό.
 Ὅχι ὅμως λάθη στοιχειώδη, πού μαρτυροῦνε μιὰ
 τέλεια ἀγνοία τῆς γλώσσας πού καταπίστησε νὰ με-
 ταφράσῃ.

Ἐἶναι γιὰ νὰπορῆ μόνο κανελὲς μὲ τὸ θράσος μερι-
 κῶν ἀνθρώπων. Μὰ θὰ μοῦ πῆς : «Audax lapetii
 genus!» Καὶ θάχῃς δίκιο.

Δικός σου

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ